

Дарувати світло

Дж.Родарі «Казки по телефону», 5 клас

Людмила МАНЯН,
учитель ЗА ЗОШ /-Ист. № 1,
м.Путівль, Сумська обл.

Мета: ознайомити учнів із творами Дж.Родарі, викликати інтерес до їх читання; розвивати навички висловлення власних думок з приводу прочитаного; виховувати допитливість, оптимістичний світогляд.

Обладнання: малюнки до казок Дж.Родарі.

Тип уроку: урок вивчення нового матеріалу.

ХІД УРОКУ

I. Повідомлення теми й мети уроку

II. Вивчення нового матеріалу

1. Повідомлення учнів про життя та творчість Дж.Родарі.

Учень 1. 1920 р. у далекій Італії в бідній робітничій сім'ї народився хлопчик Джанні. Ріс він жвавим і веселим. Понад усе малий Джанні любив книжки.

Допитливий хлопець виріс і почав працювати вчителем у школі. Назавжди полюбив Дж.Родарі веселих, кмітливих дітяків.

1941 р., коли почалася Друга світова війна, Дж.Родарі приєднався до партизанів і боровся проти фашистів.

Учень 2. Кінець війни приніс довгожданий мир, але не дав щастя італійським трудівникам. І цю життєву правду письменник частково переносить до казок.

Уже першою своєю казкою — «Пригоди Цибуліно» — письменник зумів зацікавити юних читачів. Вони читали про казковий край, населений рослинами-чоловічками, і впізнавали Італію.

Діти полюбили Цибуліно — веселого, вигадливого хлопчика-цибулинка, що хоробро захищає бідняків, бореться з пихатим синьйором Помідором — управителем маєтку графинь Черешень. Чимало прикрощів завдає багатіям цей хлопчик! А друзів-помічників у нього багато: кум Часник і кума Динька, дівчатка Полунічка і Редисочка.

І зазнають поразки правителі краю: жорстокий принц Лимон, ненажера Апельсин і жадного Мандарин разом із своїми посіпаками лимончиками та закордонним агентом-містером Морквою. Перемагають трудівники, і в графському палаці відкрито школу — тепер тут порядкує дівчата.

Учень 3. В іншій чудовій казці письменника — «Подорож Голубої Стрилі» — іграшки втікають від хазяйки — Різвяної Феї. Вони хочуть потрапити до тих

бідлашних хлопчиків та дівчаток, чий батьки через бідність не можуть купити дітям подарунків.

Після цікавих пригод іграшки знаходять самі любих господарів.

Дж.Родарі ніколи не відставав від подій часу. В казковій повісті «Торт у небі» хлопчик Паоло сміливо сперечається з ученим, який винаходить нові атомні бомби. Паоло доводить, що краще виробляти смачні торти, щоб не було воєн і щоб завжди вистачало тортів для дітей в усьому світі.

А сталося ось що. Вчений зробив бомбу, і вона вибухнула, тільки замість атомного «гриба» утворився чомусь величезний торт, який приземлився в передмісті Рима. Навколо торта розгортається боротьба. Генерали спрямовують гармати на загадковий предмет; вони переконані, що це космічний корабель марсіян, які прилетіли підкорити Землю.

Але діти бачать, що це торт, і з'їдають його. А воєнничі генерали дістають облизня.

Прочитавши цю веселу повість, починаєш замислюватися. Навіщо так багато виробляти зброї? Чи не краще було б замість військових літаків, бомб будувати школи, лікарні, яких так мало?

Учень 4. Ми живемо в космічну епоху, і можливою є зустріч наших космонавтів з розумними істотами інших світів. Про це Дж.Родарі написав дуже цікаву повість-казку «Планета Новорічних Ялинок». На Планеті Новорічних Ялинок усі живуть весело й щасливо. Туди потрапляє хлопчик Марко з Рима. Виявляється, учні одного 5-го «Г» класу тієї планети знайшли спосіб порозумітися з дітьми планети Земля. Вони підраховали, що земні космічні кораблі зможуть прилетіти на їхню планету аж тоді, коли повиростають їхні ровесники — учні 5-х «Г» класів Землі. П'ятикласники з Планети Новорічних Ялинок влаштовують так, що земні п'ятикласники один по одному переносяться на їхню планету, де забувають погані слова «війна», «вбивати». Коли ці малі земляни виростуть і прилетять на Планету Новорічних Ялинок, вони принесуть лише мир і дружбу.

Письменник помер навесні 1980 р., та його прекрасні казки і вірші й досі залишаються найулюбленишими у дітей та дорослих.

Учитель. Дж.Родарі писав для дітей і невеличкі твори. Вони зібрані під загальною назвою «Казки по телефону». І ці казочки, як і інші твори Дж.Родарі, веселі й повчальні.

Ці казки починаються невеличкою передмовою.

Жив собі у Варезе чоловік на ім'я Б'янкі. Служив він комівояжером — торгував ліками — і шість днів на тиждень мандрував по Італії: бував на сході і на заході, на півдні й півночі. В неділю повертався додому, а в понеділок зранку знову їхав у мандри. На прощання донька йому казала

— Дивись, тату, не забудь розповідати мені щовечора казку.

Річ-бо в тім, що ця дівчинка, лягаючи спати, неодмінно хотіла послухати яку-небудь казку, а мама вже порозказувала їй усе, що сама знала. Отож кожного вечора рівно о дев'ятій синьйор Б'янкі, хоч би де він був, викликав по телефону Варезе й розповідав доньці казочки. Ці казочки коротенькі. Бо треба вам знати, що за розмови по телефону Б'янкі платив зі своєї кишені, тож ї не міг розмовляти довго. Кажуть, що телефоністки із центральної станції забували про роботу, коли синьйор Б'янкі розмовляв по телефону. Воно й правда — казки були такі цікаві.

2. Робота учнів у групах.

Учням було запропоновано прочитати вдома три казки: «Хвалькувата миша», «Як мавпи подорожували», «Сонце й Хмара». Робота проводиться за змістом названих казок.

«Мовознавці».

З казок, що школярі читали вдома, перша група готувала пояснення слів, які мають цікаве лексичне значення. Діти пропонують учням класу пояснити лексичне значення слів, а потім називають варіант, узятий зі словника.

• Казка «Сонце й Хмара»

Мимрити — тихо говорити, бурмотіти.

Приголомшений — пригнічений, загальмований.

• Казка «Хвалькувата миша»

Невіглас — неосвічена, незнаюча людина.

Зойкнути — голосно, несамовито закричати (з жаху, відчаю, благаючи.)

Тхнути — різко пахнути, здебільшого неприємно.

Скриня — маленька коробка для зберігання коштовностей або дрібних предметів.

• Казка «Як мавпи подорожували»

Мандрувати — ходити на незначну відстань.

Карусель — споруда із сидіннями у вигляді коней, човнів і т.ін., що швидко обертається навколо вертикальної осі.

«Розумники».

За названими казками учні готують запитання для опитування інших школярів.

• Казка «Як мавпи подорожували»

— Чому мавпи вирішили подорожувати? (*Вирішили побачити світ.*)

— Що вони змогли побачити? (*Клітку лева, басейн, хату жирафи.*)

— Чому мавпи вирішили, що світ нудний? (*Бачили крізь клітку весь час одне і те саме.*)

— Як ви гадаєте, чи можна змінити думку мавп про навколишній світ? (*Так, їх треба випустити на волю, щоб вони справді побачили навколишній світ, а не стіни зоологічного саду.*)

• Казка «Сонце й Хмара»

— Що робило сонце на небі? (*Подорожувало на вогняній кареті та розсилало своє проміння.*)

— Кому дарувало свої промінці сонце? (*Виноградинкам, павучкам. Квіткам, крапелькам, билінкам.*)

— Чому грозова хмара весь час гнівалася? (*їй не подобалося, що сонце роздає свої промені.*)

— Скільки промінців роздало щедре сонце? (*Мільярди.*)

— Яке диво сталося ввечері, коли сонце порахувало свої промінчики? (*їх знову стало стільки ж.*)

— Що сталося з грозовою хмарою від злості? (*Вона розсипалася градом і від неї нічого не залишилося.*)

— На кого треба бути схожим: на сонечко чи на хмару? Чому? (*На сонечко, бо як ставишся до інших, так ставляться і до тебе.*)

• Казка «Хвалькувата миша»

— До кого в гості ходила стара бібліотечна миша? (*До двоюрідних сестер, що жили на високому горіщі.*)

— Чим пахнув пес, котрого з'їла миша? (*Папером, тому що він був намальований.*)

— Як вдалося врятуватися бідолашній миші? (*Кім відвернувся глянути на павука, сі мишка втекла.*)

— Доведіть, що прочитані твори є за жанром казками. (*Фантастичні події: тварини розмовляють, сонце їздить, хмара злиться.*)

— До якого різновиду казок (про тварин, побутових, чарівних) належить кожна з прочитаних казок? (*«Хвалькувата миша», «Як мавпи подорожували» — про тварин, «Сонце й Хмара» чарівна.*)

«Мовні художники».

Учні цієї групи готували порівняльну характеристику сонця й хмари. Інші школярі повинні доповнити.

Сонце	Хмара
милосердне	груба
добре	зла
роботяще	лінива
красиве	потворна

«Ілюстратори».

Учні готували малюнки, інші повинні коротко переказати, який епізод зображено.

III. Закріплення вивченого матеріалу

— Складіть поради, спираючись на зміст прочитаних казок.

Орієнтовні відповіді учнів.

1. Ніколи не ображай інших!
 2. Не будь хвальком!
 3. Не треба заздрити!
 4. Будь завжди щедрим!
 5. Завжди залишайся Людиною!
- Визначте тему і ідею казок.

IV. Домашнє завдання

Заповнити читацькі щоденники, придумати казку, співзвучну за темою казкам, які розглядалися на уроці.